

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. Ad ornatum materiae inquiritur. An Papa, vt persona priuata possit errare in Fide, & an de facto errauerit? Ex part. 11. tract. addit. 2. res. etiam 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XII.

Ad ornatum materie inquiritur: An Papa, ut persona priuata, possit errare in Fide, & de facto errauerit? Ex part. 11. tract. addit. 2. Re. etiam 12.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Melchior Canus l. 6. cap. ult. ad 11. In frequenterata lib. 2. c. 11. ad 7. & lib. 4. p. 2. cap. 16. Caietan. tr. 1. & 2. de auctoritate Papa. Valent. §. 41. in Argumentis. Banez dub. 1. de auctoritate Papa. concl. 1. quibus adde Castr. Palaum tom. 1. tr. 4. disp. 1. punct. 5. §. 1. n. 6. Turrianum in 2. 2. disp. 16. dub. 1. Franciscum del Castillo in lib. 3. sentent. tom. 2. disp. 16. q. 10. num. 3. quod intelligit non solum de errore innuincibili, sed etiam culpabili: Colligitur ex cap. Si Papa, 40. dist. vbi dicitur, Papatam nemine iudicari, nisi sit deuius a fide. Idem docuit Innocentius serm. 7. de consecratione Romani Pontificis. Colligitur ex VI. & VII. Synodo Generali, vbi damnatur Honorius Papa tanquam haereticus. Quamuis enim dicat Bellarminus V. I. Synodum iudicalem secundum allegata, & probata, & errasse in eo, quod pendet ex facto, tamen ad minus colligitur veram esse doctrinam nostrae conclusionis, quod Papa possit errare ut persona priuata.

2. Efficacius sit hoc argumentum de Liberio Papa, qui depositus fuit propter haeresim, nam quamuis aliqui dicant, ipsum solum defecisse exterius, & non errasse interius in fide, tamen ad minus colligitur quod Ecclesia senserit ipsum in fide errare potuisse.

3. Et ratione probatur, non magis est Pontifex confirmatus in fide, ut persona priuata, quam in spe, & charitate; ergo sicut potest amittere spem, & charitatem, ita potest amittere ut persona priuata fidem. Neque obstat si dicas, quod Christus dixit Petro: Non deficiet fides tua. Respondetur enim, quod loquitur illi tanquam ad personam publicam, quae ut talis habere queat successorem, non ut personam priuata, quia in hoc successorem habere nequit, ergo illud: Non deficiet fides tua, non intelligitur de Romano Pontifice, ut persona priuata; imò ex hoc fit argumentum pro nostra sententia, quam ex multis exemplis probat Palaus, vbi supra, ex quibus constat, plures Pontifices in haeresim lapsos esse, ut de Victore V. Marcellino, Liberio, Honorio, Anastasio II. & aliis tradunt supra relati Doctores; nam de Victore tradit Eusebius lib. 5. histor. Eccles. cap. penult. fuisse haereticum. Idem constat de Marcellino thus offerente Idolis. Neque dici potest non dereliquisse fidem; vnde non constat mente non consensisse. De Liberio id affirmat Hieronymus in chronica, de Anastasio refert Gratianus cap. Anastasius 19. distinct. De honorio vero constat ex epistola Adriani relata in VIII. Synodo act. 7. & ex epistola Agathonis relata in VI. Synodo act. 4.

4. His tamen non obstantibus, ego etiam puto cum Ioanne Wigers in 2. 2. D. Thom. tract. de Pont. q. 1. ar. 10. dub. 6. num. 207. & docet Fragosus de Republ. tom. 2. lib. 1. disp. 1. §. 2. n. 32. quod pie ac probabiliter credi potest, non posse Rom. Pontificem, etiam ut priuata personam fieri absolute haereticum.

5. Probatur primò, quia hoc videtur Diuinae prouidentiae, quae attingit a fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, magis consentaneum, ut quem constituit ad Ecclesiam suam in sana doctrina erudiendam, & confirmandam, sic quoque ei assistat, & dirigat, ut nunquam permitteret illum pertinaci assensu mentis adherere doctrinae alienae, & damnatae, quia violentum est aliter

Tom. I. X.

animo sentire in tantis negotiis, & aliter voce alios ex auctoritate docere.

6. Probatur secundò quia haecenus non est ququam Pontificum repertus, de quo manifestè, & certò constat, quod in haeresim ipse prolapsus fuerit.

7. Deinde sequeretur alioquin, quod Summus Pontifex posset haeresim definire, quod prorsus negandum est, posset enim definire conformiter suo priuato iudicio; cum non sit putandum Spiritum Sanctum per immediatam reuelationem illi assistere.

8. Et ita hanc sententiam praeter Wigers tenet Pighius l. 4. Eccles. Hierar. c. 3. Bellarm. de Pont. l. 4. c. 6. qui limitat, dicens, quòd circa ea, quae semel sunt definita ab Ecclesia tanquam de fide Papa errare non possit, & non potest esse pertinax, aut haereticus; circa ea vero, quae nondum sunt definita fatetur, quòd errare possit; vnde c. 4. dicit errasse Io. 22. dicendo, animas iustorum non videre Deum vsque in diem iudicij; Sed post haec scripta inueni Magistrum Grammam in controu. tom. 4. p. 2. art. 5. fol. 112. hanc sententiam admittere tanquam piam, & probabilem, & postea asserit, quòd si spectetur persona Pontificis physicae prolabi potest in errorem; sin autem moraliter, probabile est non posse deficere ex suaui Dei prouidentia.

9. Et probat hoc pacto, quòd potentia physica distinguitur à morali; Physica enim est, quae secundum vires suas praecise sumpta, potest in actum exire, quamuis non exeat, moralis non solum dicit, quod potest quis facere, suppositis difficultatibus occurrere solitis, non omnino impediendis, sed maxime retardantibus, quae cum occurrunt, constituunt potentiam moralem, quae ex ipso euentu accipit complementum, vel iterum illud etiam dicimus fieri posse simpliciter, quod ex potentia aliqua, vel aliquo iure possumus, vel illud esse non posse, quod conuenienter fieri non potest: si ergo spectetur potentia physica intellectus Papa ut singularis persona potest errare in fide, moraliter vero impotentiam moralem habet ex adiunctis impedimentis, & ex ipso euentu, impotentia apparet, quia ex experientia, ut ostenditur, nullus sedit Pontifex in Cathedra, qui de errore accusatus, vel de haeresi denotatus sit.

10. Itaque spectata natura potentiae physicae, intellectus Pontificis, &c. potest in haeresim labi, tamen ex impediendo Deo, ob decorem Ecclesiae, ut dictum est, & ex euentu probatum, numquam factum est, neque fiet, ut vllus haeretica labe pollutus in Cathedra Petri sedeat, vel vnquam sit sessurus. Vel etiam si absolute ex conditione humanae naturae id fieri posse, non sit simpliciter impossibile, nullo modo fieri posse dicendum est; ut id contingat quod conuenienter, & decenter non fiet, ut explicatum est.

11. Vnde patet, potuisse Melchiotem Canum lib. 6. de locis c. 8. hanc sententiam non reprehendere, imò potius tanquam probabilem admittere, quia reudandat in honore Sedis Apostolicae ex praesertione cuiuscumque erroris in sedente in illa Sede, vbi sicut posuit in fallibilitate in officio, ut decederat, voluit extendere indefectibilitatis donum ad personas.

12. Rectè itaque dixit Theodor. in epist. ad Renatum Presbyterum, qui id sentire videtur, sic ergo dicit: Tenet enim sancta ista Sedes gubernacula regendarum cuncti Orbis Ecclesiarum, cum propter aliarum, quia semper haeretici factoris expertis mansit, nec vllus vnquam, qui contrarium sentiret in ea sedit, quin potius Apostolicam gratiam puram custodit, quare quae a isto vestro Tribunali proficiuntur, qualiacumque erunt iudicij vestri integritate consili amplexentur.

13. Diligenter perpendenda verba Theodoretij, duo enim dicit: Sedem Apostolicam fuisse semper

G g 3 expettem

expertem hæretici fœtoris, & nullum in ea sedentem contrarium sensisse. Vbi clara est distinctio Sedis, quod pertinet ad officium, à sedente, quod pertinet ad personam, & tam officium, quam persona ab erroris periculo eximuntur, ex quo duplici funiculo ad eiusmodi Tribunal fiducialiter recurrit Theodoretus, vbi incorruptum iudicium exercetur, nedum ex parte officij, sed & in officio constituti, id est nedum ex prædictâ Sedis Apostolicâ, sed sedentis in ea dem.

14. Et licet illud priuilegium non errandi, etiam personale fuit in Petro, quod certa fide asserendum est necessarium: ad successores verò secundum quandam decentiam transmissum, non improbabiler dicitur.

15. Ad exempla verò Honorij, Liberij, & aliorum Pontificum allata à Castro Palao, & aliis pro contraria sententia, optime, & sigillatim respondet Francisc. Syluius in *Controversiis fidei lib. 4. q. 2. art. 12.* Magister Grauius etiam *conrou. tom. 4. part. 2. art. 5. vbi à fol. 114. vsque ad fol. 140.* liberat omnes Pontifices, quos aliqui in hæresim, vt personas priuatas lapsos esse tradiderunt, adi supradictos Authores, & non pigebit.

16. Sed quidquid sit de hac quæstione, certum est inter Catholicos, Summum Pontificem loquentem ex Cathedra, etiam extra Concilium non posse errare in determinationibus fidei, & asserere contrarium, non solum esse erroneum, sed etiam hæreticum, vt satis probatum est in hoc Tractatu.

APPENDIX AD Superiorem Tractatum,

De Infallibilitate Decretorum Summi Pontificis circa mores.

RESOL. XIII.

An Pontifex possit errare definiendo aliquid circa mores extra Concilium? Ex part. II. tract. addit. 2. Res. etiam 13.

§. 1. **D**IXIMVS supra Summi Pontificis auctoritatem esse quidem infallibilem in dubiis fidei quæstionibus definiendis. At verò superest difficultas, an pariter etiam sit infallibilis in decretis morum? & Authores adducti in *resol. 1.* vt Almainus, Gerson, & alij negatiuè respondent, vel quia talis error non videtur damnosus Ecclesiæ: siquidem Ecclesia non peccat illum amplectendo. Deinde Petro, & eius successoribus promissa est firmitas fidei, morum autem honestas non videtur promissa. Ergo in hac poterit esse error; secus in rebus fidei.

2. Confirmatur, quia Alexander III. cum tractaret de testamentis, decernit non esse vera testamentum, nisi ad tres testes restricta, cum celebrantur, & aliâ facta rescindenda, cum tamen contrarium apud multas Catholicas nationes seruetur, vt septem valari testibus ea opus sit, vt valeant.

3. Sed & Innocentius I. *epist. 22. ad Rufum*, qui viduas in vxores acceperunt, statuit non debere fieri Sacerdotes, & hanc ordinationem præceptum vocat Diuinæ legi subnixum: at illud non fuit, nisi præceptum ceremoniale. Ergo, &c. Gregorius

quoque I. *decreuit epist. ad Aug. Cantuar. & Greg. III. ad Bonif. Episc.* docuit, si mulier ob infirmitatem debitum reddere noluerit, licere viro alteram ducere, & habetur in *cap. Laudabilem. de controu. infidel.*

4. Verum his non obstantibus, dicendum est de fide esse, non posse Pontificem statuere aliquid ab vniuersali Ecclesia obseruandum, quod legi diuinæ, vel naturali contrarium sit. Probo primò, quia de fide est Pontificem errare non posse in pascendis omnibus; sed oves non solum doctrina fidei, sed morum institutis pascuntur. Ergo de fide est in his institutis errare non posse. Secundò de fide est in Ecclesia deficere non posse spiritum veritatis; sed si Pontifex obseruandum præciperet legi diuinæ contrarium, iam spiritus veritatis in Ecclesia deficeret. Ergo. Tertio, de fide est, Pontificem in rebus fidei non posse errorem docere, sed ex eo, quod præciperet aliquid obseruandum contrarium legi diuinæ, errorem doceret, quia doceret credere hoc esse obseruandum, quod est error in fide. Ergo.

5. Itaque dicendum est, quod si posset Summus Pontifex in legibus ferendis de rebus ad salutem necessariis errare, posset tota Ecclesia in negotio salutis errare: nequit autem tota Ecclesia in negotio salutis errare. Ergo nequit Summus Pontifex in legibus ferendis de rebus ad salutem necessariis errare. Minor clara est, alioquin non verificaretur illa promissio Christi: Et porta Inferi non præualebunt aduersus eam. Nam siue errare posset falsitate doctrinæ, siue malitia, & iniquitate morum, verè contra eam præualere possent Inferorum portæ: sequela probatur, nam ex præcepto Christi tenetur tota Ecclesia obedire Summo Pontifici præcipienti, vel prohibenti ad salutem necessaria. Igitur si posset Summus Pontifex in huiusmodi præceptis errare, tota Ecclesia errare posset. Confirmatur, si posset Summus Pontifex in præcipiendis rebus ad salutem necessariis errare, posset etiam errare in rebus ad fidem spectantibus; nam eadem scriptura sacra docet, vitia esse turpia, & vitanda; virtutes contra honestas, & amplectendas: Si autem Summus Pontifex aut vitium aliquod præciperet, aut virtutem prohiberet, contra ipsam diuinam scripturam doceret; vitium esse honestum, & amplectendum; virtutem contra esse turpem, & vitandam, cum non possit vitium præcipere, nisi sub ratione boni, & honesti; nec virtutem prohibere, nisi sub ratione mali, & turpis.

6. Quod si lex, & constitutio pro vna Prouincia, vel Diocesi feratur, et si aliqui Doctores sentiant errare posse Pontificem, quia tunc munus Pontificis gerere non videtur; eò quod vniuersalem Ecclesiam non astringat: at credo de fide esse, nec tunc posse. Sic docet Bañez *2. 2. quæst. 1. art. 10. dub. 6. concl. 4.* Et ratio videtur manifesta, primò, quia Pontifex, quatenus supremus est Pastor, legem statuit obligantem aliquam prouinciam; quia secundum hanc rationem non solum regimen totius Ecclesiæ illi commissum est; sed etiam cuiuslibet Prouinciæ. Si ergo respectu totius Ecclesiæ errare non potest, quia illius est suprema regula veritatis, cum etiam respectu cuiuslibet Prouinciæ, sit eadem regula, efficitur sanè errare nullo modo posse. Secundò, si admittas errare posse Pontificem in statutis specialibus præcipiendo inquam; obseruari ab aliqua Prouincia, quæ contraria sunt legi diuinæ, seu naturali, videris admittere errare posse circa totam Ecclesiam; nam Ecclesia vniuersalis sufficiens habet fundamentum ad credendum sic ordinatum, & præceptum bonum esse, & seruandum ab illa Prouincia, sed tale iudicium erroneum est. Ergo cogitur ex errore speciali Pontificis